

AMANDA PROWSE

Het spel

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

HET SPEL

DE AVOND ERVOOR

Het is goed hoorbaar wanneer een applaus gemeend is en wanneer niet. Een beleefd applaus klinkt ongemakkelijk, gênant. Eigenlijk wil niemand doorgaan, maar net zo goed wil niemand de eerste zijn die ophoudt. Degenen die het applaus ontvangen merken ook het verschil. Ze kunnen het zien én horen. Je merkt het altijd, doen alsof gaat niet. Echt applaus geeft je vleugels en laat je zweven. Het is aanstekelijk, luid en geeft energie. Zoals nu.

Driehonderd paar handen die zonder gereserveerdheid of terughoudendheid op elkaar werden geslagen. Het klonk als onweer, als paardenhoeven die over een koude, harde bodem galoppeerden, als duizend ratels bij elkaar, en dat zo'n vijf minuten lang. Toen besloot iemand dat het niet genoeg was en begon te fluiten en schreeuwen. Iemand anders vond dat wel een goed idee en begon te roepen, waarmee het gejoel een woord kreeg: 'Meer! Meer! Meer!' Het werd een heel koor dat steeds luider klonk.

Het was een vreemde ervaring voor Gemma

Peters, die in haar groenfluwelen gewaad met stijve kraag en nepparels op het podium stond. Het leek alsof ze in slow motion klaptten. Ze zag een arm langzaam omhooggaan en feliciterend op haar vaders rug neerkomen. Ze zag hoe haar moeder een zakdoek naar haar ogen bracht om een verdwaalde traan weg te vegen terwijl ze haar handtas stevig onder haar mollike arm geklemd hield. Een van de leraren Engels, een lange vent met een gebreide stropdas, probeerde haar aandacht te trekken. Ze keek naar hem en hij knipoogde met zijn vuist in de lucht. Zijn lippen vormden woorden, met een hand op zijn hart: ‘Goed gedaan!’

Haar vriendinnen Alice en Victoria sprongen gearmd op en neer en deden haar aan een pogostok van spijkerstof denken. Ze lachte naar ze. Er waren maar weinig mensen in het publiek wier mening haar iets kon schelen, maar van deze twee absoluut wel. Ze zocht Luke met haar blik. Hij viel op. Zijn vorm, zijn haarkleur en houding waren pijnlijk vertrouwd. *Kijk naar me, heb je me gezien?* Hij keek weg.

Terwijl ze naar de driehonderd glimlachende gezichten keek die knikten en door hun mondhoeken opmerkingen tegen hun geliefden maakten, voelde ze zich trots. Het was een

heerlijk gevoel waarvan ze wist dat het niet zou aanhouden. Gemma voorspelde dat, als haar kostuum eenmaal weer in zijn plastic hoes aan het rek hing en haar make-up was verwijderd, deze zelfde mensen haar voorbij zouden lopen op straat of naast haar konden zitten in de bus zonder haar te herkennen. Dit was haar enige moment om te schitteren.

Ze ademde diep in en inhaleerde de zweetlucht en de overbekende geur van de aula. Toen de zware roestkleurige patchwork gordijnen de houten vloer raakten, dwarrelde er een stofwolk rond haar voeten met daarin de deeltjes van *Carousel*, *Charly's Aunt* en *Hamlet*, en duizenden andere producties. Van allemaal een beetje. Mevrouw Greg, haar lerares Drama, stond onder aan de trap. Een nerveuze, muisachtige vrouw die zich achter veel te grote brillenglazen verschuilde en hen regelmatig liet schrikken door op te staan om luid de tekst te declameren van het personage dat ze op dat moment bespraken. Het was voor haar makkelijker als ze iemand anders was. Gemma begreep dat.

Mevrouw Greg sloeg haar armen om Gemma heen en duwde haar met haar jukbeen tegen de goudkleurige ketting waaraan haar andere bril

op haar roze trui hing. In haar uitgelatenheid omhelsde ze het meisje ongeremd en plantte een kus op haar hoofd.

‘Mijn god, je was verpletterend! Echt geweldig, Gemma! Fantastisch gedaan!’

Gemma kon de tranen zien glimmen achter haar bril. Ze had zich niet gerealiseerd dat het zoveel voor haar betekende.

‘Heb je dat applaus gehoord? Ze gingen uit hun dak! Geweldig toch?’

Gemma knikte maar zei niets. Ze voelde zich klein worden, teleurgesteld.

Ze liep verder achter de schermen en ontving de kneepjes en spontane knuffels die over haar werden uitgestort. Terwijl ze tussen de muren met kluisjes in de normaal gesproken lege smalle gang liep, kwamen mensen tevoorschijn die ze nooit had gezien, ouders van andere leerlingen waarschijnlijk, en lieten haar er pas langs nadat ze haar een compliment hadden gegeven of hadden aangeraakt. Het was een vreemde ervaring.

Haar vader en moeder, Neil en Jackie, stonden met hun gezicht naar de deur in de kleedkamer op haar te wachten. Gemma had niet anders verwacht. Een feestelijk onthaal van twee man. Grappig om ze voor de rij haken te zien

staan die anders altijd vol hingen met gymspullen en schooluniformen van meiden die kibbelen of zichzelf klaarmaakten om terug naar de klas te gaan. Ze stonden dicht bij elkaar. Haar vader was niet heel lang en het hoofd van haar moeder kwam maar tot zijn schouder. Ze waren altijd zo dicht bij elkaar. Op de bank, in de keuken. Hij waste af terwijl zij afdroogde en soms ruilden ze ter variatie van taak, en dat altijd met het geklets van de lokale radiozender op de achtergrond.

Haar moeder vloog op haar af en drukte haar dochter tegen zich aan. Ze wilde de eerste zijn.

‘Ik ben zo ongelooflijk trots op je, schatje! Wat ben je toch slim, Gem. Niet te geloven, wat een prestatie! Hoe heb je het allemaal kunnen onthouden? Je was echt geweldig! Mensen stootten me aan om te vragen: “Is dat jouw Gemma? Wat een slimme meid!” En dat ben je. Dat ben je echt.’

Ze lachte naar haar moeder, maar wist dat ze niet slim was. Iedereen kon tekst uit zijn hoofd leren en instructies opvolgen over waar je moest gaan staan en hoe je moest praten, maar haar moeder had het natuurlijk briljant gevonden.

Dat wist ze omdat haar schilderijen van de

crèche nog steeds aan de keukenkastjes hingen en haar boekbespreking van *Het dagboek van Anne Frank* waar ze een hoog cijfer voor had gehaald was ook altijd binnen handbereik als er visite was. De werkelijkheid was dat de hele klas hetzelfde cijfer had gekregen omdat ze zo goed waren omgegaan met zo'n gevoelig onderwerp, maar dat was niet binnengekomen bij Jackie. Zo was ze altijd geweest. Alles wat Gemma deed werd onthaald met 'Onvoorstelbaar!' of omschreven als 'Geweldig! Ongelooflijk!'. Gemma wist dat dat laatste waar was: ongelooflijk. Ze had het opgezocht in het woordenboek en kende de definitie uit haar hoofd: 'zó dat men aan de zaak geen geloof kan hechten'.

Ze werkte keihard, met een redelijk gemiddeld resultaat, maar het feit dat haar ouders haar altijd met haar neus in de boeken zagen, betekende voor hen dat ze begaafd was. Gemma had het ze vergeefs proberen uit te leggen. Het was alsof ze het niet konden horen, niet wilden horen.

Haar pogingen ontlokten altijd weer dezelfde antwoorden:

'Ik ben helemaal niet slim.'

'Natuurlijk wel, slimmerd.'

'Ik ben niet een van de besten van de klas, ik ben maar gemiddeld.'

'Alleen omdat die leraren geen idee hebben waar ze mee bezig zijn, jij bent slimmer dan zij allemaal bij elkaar!'

En haar favoriet:

'Ik denk niet dat ik naar de universiteit kan.'

'Natuurlijk wel! Zeg niet van die rare dingen. Je gaat naar Oxford, dat zie je zo! Ik ben al voor je fiets aan het sparen, een rode met een rieten mandje voorop.'

Dus het had weinig zin. Wat haar ouders niet doorhadden was dat het lege, oppervlakkige, maar constante prijzen van haar middelmatigheid betekende dat haar zelfvertrouwen nihil was en haar eigenwaarde niet-bestaand. Ze hadden haar in de loop van de jaren onbewust het gevoel gegeven dat alle lof onverdiend was, zodat ze nu niet meer in staat was een echte prestatie van een leeg compliment te onderscheiden en pogingen tot verbetering vergeefs voelden. Vaak werd ze midden in de nacht zwetend wakker. Haar nachtmerrie was altijd hetzelfde: het moment dat haar ouders het document uit de envelop trokken met de slechte eindcijfers die ze ongetwijfeld zou halen. Wat zou er dan gebeuren, als hun luchtbel

uit elkaar spatte? Telkens wanneer ze dat moment voor zich zag voelde ze paniek in haar borst opwellen en wilde ze het uitgillen.

Gemma's vader duwde zijn vrouw opzij. 'Laat me erbij, Jack. Kom hier, lieverd.'

Ook hij drukte haar tegen zijn borst en gaf haar een zoen op haar hoofd.

'Sjonge, meisje van me. Wie heeft ooit geweten dat je dat kon? Gem, je was werkelijk magnifiek! Ik bedoel, je weet dat ik helemaal niks met toneelstukken en dat soort dingen heb, maar ik zal je wat vertellen: deze kan ik nóg wel een keer uitzitten. Je was fantastisch!'

Ze sloot haar ogen, hing een momentje tegen haar vader aan en ademde de geur van zijn jas in. Die rook naar aftershave en nog iets anders. Een beetje naar kampvuur en benzine, alsof uitlaatgassen in de stof waren getrokken en zich nu vastklampten aan de kleine pluusjes die in haar neus kriebelden. Er was ook een vage aardachtige geur. Niet vies, geen lichaamsgeur, maar ook niet bepaald chic. Gemma bedacht dat, als ze haar vader zou ruiken zonder dat ze hem kende, ze zou weten dat hij geen rijkeluiszoontje was. Een arts of advocaat zou niet zo ruiken; het was de geur van een arbeider.

Te snel liet hij haar weer los en bestudeerde haar gezicht.

‘Je ziet er uitgeput uit, lieverd. Kom, dan gaan we naar huis en kan je naar je warme bedje.’

Haar vader liet alles wat met thuis te maken had altijd knus en veilig klinken.

Haar moeder voegde er nog aan toe: ‘Ik heb nog wat lekkere muffins liggen die ik voor je klaar kan maken, met aardbeienjam en een kop thee. Dan kun je even lekker bijkomen.’

Jackie was altijd bezig met eten bereiden en opeten. Gemma dacht dat, als ze daar wat minder door geobsedeerd was, ze vast niet zo dik zou zijn. Maar dat zei ze nooit. Voor geen goud zou ze haar moeder willen kwetsen.

‘Stacey zit al in de auto. De motor staat al aan, zodat hij alvast lekker kan opwarmen. Ik sta pal voor de deur. De vip-parkeerplaats voor de hoofdrolspeelster! Hoelang heb je nodig denk je, liefje?’ Haar vader ritste zijn jekker dicht over zijn volumineuze buik en pakte de autosleutels uit zijn zak.

‘Wil je dat mama bij je blijft wachten terwijl je je make-up verwijdert?’ vroeg zijn vrouw.

‘Natuurlijk niet, Jackie. Ze wil vast nog even napraten met haar vriendinnen. Of misschien